

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

ПРОГРАМА

підготовки до державного іспиту з німецької мови та дисциплін германістики першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.043 Германські мови і літератури (переклад включно) перша - німецька, освітньої програми Німецька мова та література. Переклад

Затверджена
на засіданні кафедри німецької філології
“ 15 ” січня 2026 року, протокол № 5

Державний іспит є формою атестації здобувачів вищої освіти освітньо-кваліфікаційного ступеня «бакалавр» галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035. Філологія предметної спеціальності (спеціалізації) 035.043 Германські мови і літератури (переклад включно) перша - німецька освітньої програми німецька мова та література. Переклад

Структура екзаменаційного білета:

1. Перекладацький аналіз тексту художнього твору.
2. Теоретичне питання з дисциплін германістики, передбачене цією програмою.
3. Реферування німецькою мовою газетної статті, написаної українською мовою.
4. Комунікативна ситуація з лінгвокраїнознавчої тематики.

Перекладацький аналіз тексту передбачає:

а) Аналіз стилістичних характеристик тексту:

- *аналіз лінгвальних засобів передачі інформації в тексті* (автор тексту, заголовок тексту, абсолютний початок та кінець тексту, будова параграфів та надфразових єдностей тексту, які містять центральну текстову інформацію);
- *аналіз тропів та фігур мовлення* (стилістичних прийомів та експресивних засобів мови: метафори, епітети, прийоми метонімії, іронії, гіперболи, літоти, гри слів, порівняння, оксиморону);
- *аналіз спеціальних літературних та розмовних елементів словникового запасу, ужитих у тексті* (власні імена, безсполучникові словосполучення іменників, галузеві терміни, поетичні, застарілі слова, неологізми, варваризми, інтернаціоналізми, абрєвіатури, акроніми, національно-культурні реалії,

б) Аналіз та вибір перекладацьких трансформацій тексті перекладу:

- *лексичні трансформації;*
- *граматичні трансформації;*
- *лексико-граматичні трансформації.*

Відповідь на друге запитання екзаменаційного білета передбачає як теоретичне обґрунтування вказаного мовного явища (його визначення, принципи класифікації, різні підходи до розгляду і т.ін.), так і практичне його володіння, підтверджене достатнім ілюструванням прикладами.

Реферування німецькою мовою газетної статті, написаної українською мовою має за мету продемонструвати фахові компетенції аналітичної переробки текстової інформації, стислого викладу основних положень змісту оригіналу, вміння розподілити матеріал на групи за ступенем важливості та виділяти елементи тексту, що вимагають повного і точного відтворення на противагу вмінням визначити і правильно передати другорядну інформацію, що може бути відтворена в скороченому вигляді (малозначиму інформацію можна зовсім опустити). Відповідь на третє питання передбачає вільне володіння іноземною мовою, глибоку обізнаність із суспільно-політичною термінологією й застосування відповідних лексичних, граматичних та стилістичних мовних засобів

публіцистичного стилю.

Комунікативна ситуація з лінгвокраїнознавчої тематики передбачає перевірку комунікативної компетенції студента, що перевіряє рівень застосування лінгвістичних, дискурсивних, прагматичних та стратегічних мовленнєвих навичок відповідно до запропонованої комунікативної ситуації.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН, ЯКІ ВИНОСЯТЬСЯ НА ДЕРЖАВНИЙ ІСПИТ

ІСТОРІЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

1. Історична морфологія: іменник.
2. Історична морфологія: дієслово.
3. Історична морфологія: прислівник.
4. Становлення німецької національної літературної мови.
5. Тенденції розвитку сучасної німецької мови.
6. Національні варіанти сучасної німецької мови.
7. Мовні зміни.
8. Мовні товариства, пуризм.
9. Історичний синтаксис: просте і складне речення.
10. Історична лексикологія: становлення словникового складу.

ПОРІВНЯЛЬНА ГРАМАТИКА НІМЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

1. Система частин мови.
2. Морфологічні граматичні форми слова.
3. Семантична класифікація іменників.
4. Категорія відмінка іменника.
5. Семантична класифікація дієслів.
6. Синтаксична класифікація дієслів.
7. Загальна характеристика категорій дієслова.
8. Рід іменників.
9. Морфологічна класифікація дієслів.
10. Класифікація речень за метою висловлювання.

ПОРІВНЯЛЬНА ЛЕКСИКОЛОГІЯ НІМЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

1. Структура слова та словотвір у німецькій та українській мовах.
2. Етимологічна характеристика словникового складу німецької та української мов.
3. Парадигматичні відношення в лексиці німецької та української мов.
4. Процеси розвитку і зміни значень слів. Основні типи зміни значення слів.
5. Вмотивованість значення слова.
6. Запозичена лексика в німецькій та українській мовах.
7. Територіальна диференціація словникового складу німецької та

- української мов.
8. Соціальна диференціація словникового складу німецької та української мов.
 9. Історичний аналіз словникового складу словникового складу німецької та української мов.
 10. Лексикографія.

ПОРІВНЯЛЬНА СТИЛІСТИКА НІМЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

1. Завдання та актуальні проблеми порівняльної стилістики сучасної німецької та української мов.
2. Стилійна диференціація словникового складу сучасної німецької та української мов.
3. Стилійні аспекти маркованих лексичних одиниць.
4. Морфологічна стилістика.
5. Стилійні аспекти словотвору.
6. Синтаксичні стилійні прийоми у німецькій та українській мовах.
7. Контрастивна фоностилістика.
8. Мовні особливості газетно-публіцистичного стилю.
9. Мовні особливості офіційно-ділового стилю.
10. Мовні особливості наукового стилю.

ОСНОВИ ТЕОРІЇ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

1. Види та форми комунікації.
2. Комунікативні моделі.
3. Генеративна та перцептивна база.
4. Стимул та реакція при комунікативному процесі.
5. Складові комунікативного процесу.

ПРАКТИКА УСНОГО ТА ПИСЬМОВОГО ПЕРЕКЛАДУ

1. Особливості перекладу німецького дієслова.
2. Переклад підрядних речень.
3. Перекладацькі трансформації.
4. Особливості перекладу іменників.
5. Особливості перекладу прикметників.
6. Особливості перекладу складносурядних речень.
7. Особливості перекладу інфінітивних конструкцій.
8. Особливості перекладу модальності.
9. Перекладацькі особливості української та німецької мов.

КОМУНІКАТИВНА СИТУАЦІЯ З ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОЇ ТЕМАТИКИ

Thema 1: Welt der Musik

Schwerpunkte:

1. Bedeutung, Wirkung und Rolle der Musik in der Gesellschaft.
2. Moderne populäre Musikrichtungen.
3. Ihre musikalischen Vorlieben.

Thema 2: Berühmte deutsche und österreichische KomponistenSchwerpunkte:

1. Komponisten-Klassiker.
2. Komponisten-Romantiker.
3. Ihr Lieblingskomponist und seine Werke.

Thema 3: Sprache und Übersetzer- und DolmetscherberufSchwerpunkte:

1. Werden des Übersetzers und Dolmetschers.
2. Vor- und Nachteile des Berufs.
3. Übersetzer- und Dolmetscherkunst.

Thema 4: Mensch, Recht und GesetzSchwerpunkte:

1. Wesen des Rechtes. Menschenrechte.
2. Das Grundgesetz.
3. Nationales und internationales Recht.

Thema 5: Bildungssystem in DeutschlandSchwerpunkte:

1. Deutsche Bildungseinrichtungen.
2. Bildung und Erziehung.
3. Schule und Persönlichkeitsentwicklung.

Thema 6: Staatsformen und DemokratieSchwerpunkte:

1. Wesen der Demokratie.
2. Wichtige Staatsformen und Regierungssysteme.
3. Politik, Politiker und Parteien Deutschlands.

Thema 7: Medien in unserem LebenSchwerpunkte:

1. Printmedien in unserem Leben.
2. Rundfunk und Fernsehen.
3. Computer und digitale Medien im Unterricht.

Thema 8: Prominente Persönlichkeiten des modernen DeutschlandSchwerpunkte:

1. Prominente Persönlichkeiten im Bereich der Politik.
2. Prominente Persönlichkeiten im Bereich der Kultur.
3. Prominente Persönlichkeiten im Bereich des Sports.

Thema 9: Deutsch in der WeltSchwerpunkte:

1. Deutschsprachige Länder und Regionen.
2. Sprachnormen und -varietäten.
3. Sprachpolitik und Mehrsprachigkeit.

Thema 10: Das Deutschtum in Transkarpatien

Schwerpunkte:

1. Entstehung der deutschsprachigen Ansiedlungen in Transkarpatien.
2. Ihre geschichtliche, wirtschaftliche und kulturelle Entwicklung.
3. Der heutige Zustand des Deutschtums in Transkarpatien.

Thema 11: Ihre wissenschaftliche BachelorarbeitSchwerpunkte:

1. Thema, Objekt und Gegenstand Ihrer wissenschaftlichen Forschung.
2. Ziel und Aufgaben der Erforschung.
3. Erzielte Ergebnisse der durchgeführten Forschung.

Thema 12: Moderne KinoindustrieSchwerpunkte:

1. Geschichte der Filmindustrie.
2. Filme und Filmgenres.
3. Filmphilosophie.

Thema 13: Bildende KunstSchwerpunkte:

1. Kunstarten.
2. Kunstepochen und großen Namen.
3. Kunstmuseen in den deutschsprachigen Ländern und ukrainische Gemäldegalerien.

Thema 14: Umwelt und UmweltschutzSchwerpunkte:

1. Wissenschaft, Technik und Fortschritt und ihre Wirkung auf die Umweltpolitik.
2. Aufgaben des Umwelt- und Naturschutzes.
3. Rolle der Umweltschutzbewegungen in der Welt.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Bergmann R., Pauly P., Schlaefler M. Einführung in die deutsche Sprachwissenschaft. Heidelberg: Winter, 1992.
2. Birkhan H. Etymologie des Deutschen. Bern: Lang, 1985.
3. Braun P. Tendenzen in der deutschen Gegenwartssprache: Sprachvarietäten. Stuttgart; Berlin; Köln: Kohlhammer, 1993.
4. Brinker K. Linguistische Textanalyse: eine Einführung in Grundbegriffe und Methoden. Berlin: Erich Schmidt, 1992.
5. Bublyk W.N. Geschichte der deutschen Sprache. K., 1983.
6. Busse D. Textinterpretation. Sprachtheoretische Grundlagen einer explikativen Semantik. Opladen: Westdeutscher Verlage, 1992.
7. Duden. Grammatik der deutschen Gegenwartssprache. Hrsg. und bearbeitet von G. Drosdowski in Zusammenarbeit mit G. Augst u. a. Mannheim, Wien, Zürich: Dudenverlag, 1995.
8. Engel U. Deutsche Grammatik. Heidelberg: Groos, 1991.

9. Fleischer W. Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. Tübingen: Niemeyer, 1997.
10. Fleischer W., Barz I. Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache. Tübingen: Niemeyer, 1992.

11. Fleischer W., Michel G., Starke G. Stilistik der deutschen Gegenwartssprache. Frankfurt am Main, Berlin, Bern, New York, Paris, Wien: Lang, 1993.
12. Fleischer, Wolfgang. Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache. Leipzig, 1994.
13. Helbig G., Buscha J. Deutsche Grammatik. Leipzig, 1994.
14. Hönig, H.G., Kussmaul I. Strategie der Übersetzung: ein Lehr- und Arbeitsbuch. Tübingen, 1996.
15. Linke A., Nussbaumer M., Portmann P.R. Studienbuch Linguistik. Tübingen: Niemeyer, 1994.
16. Lutzeier P. Lexikologie. Tübingen: Stauffenburg Verlag Brigitte Narr GmbH, 1995.
17. OGuy O.D. Lexikologie der deutschen Sprache. Winnys'a: Nowa knyha, 2003.
18. Palm Ch. Phraseologie. Eine Einführung. Tübingen: Narr, 1995.
19. Ramers K.-H., Vater H. Einführung in die Phonologie. Hürth-Efferen: Gabel, 1992.
20. Rickheit G., Strohner H. Grundlagen der kognitiven Sprachverarbeitung. Tübingen, Basel: Francke, 1993.
21. Sandig B. Stilistik der deutschen Sprache. Berlin: de Gruyter, 1986.
22. Schendels E. Deutsche Grammatik. M., 1988.
23. Schippan Th. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache. Tübingen: Niemeyer, 1992.
24. Schwarz M. Einführung in die Kognitive Linguistik. Tübingen: Francke, 1992.
25. Sommerfeldt K.-E., Starke G. Einführung in die Grammatik der deutschen Gegenwartssprache. Tübingen: Niemeyer, 1992.
26. Volmert J. (Hrsg.) Grundkurs Sprachwissenschaft. München: Fink, 1995.
27. Гінка Б.І. Лексикологія німецької мови. Лекції та семінари: Навчальний посібник / 3-є вид., переробл. і доп. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2010.
28. Жлуктенко Ю.О., Морська Т.А. Вступ до германського мовознавства. К., 1986.
29. Зорівчак Р.П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія: (на матеріалі перекладів творів української літератури німецькою мовою). Львів: Вид-во при Львівському університеті, 1983.
30. Іваненко С.М., Карпусь А.К. Лінгвостилістична інтерпретація тексту. К., 1998.
31. Кияк Т.Р., Науменко А.М., Огуй О.Д. Теорія і практика перекладу. - Вінниця: Нова книга, 2006.
32. Коптілов В. Теорія і практика перекладу. К.: Вища школа, 2003.